

Клєвцєвич Н.А.

аспірантка кафедри Економіки та управління національним господарством

Одеського державного економічного університету

місто Одеса вул. Преображенська 8

ЧИННИКИ, ЩО ПЕРЕШКОДЖУЮТЬ ЗАЛУЧЕННЮ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ ДО КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Сучасний стан ЖКГ України характеризується багатьма спеціалістами, як аварійний. Це свідчить про необхідність здійснення термінових заходів щодо вирішення проблем цієї сфери. Серед багатьох варіантів виходу галузі з кризи, ми вважаємо найбільш прийнятним, в сучасних умовах, є залучення у сферу приватних структур. Лише формування конкурентного ринкового середовища приватних компаній може створити принципово іншу ситуацію натомість тієї кризової, яка існує сьогодні. Однак, не дивлячись на те, що і держава і бізнес покладають на державно-приватне партнерство великі надії, розглядаючи його, в якості найважливішого інструменту вирішення проблем комунальної сфери, впровадження цих механізмів в українську практику відбувається дуже повільно. Обумовлено це рядом чинників, які гальмують здійснення інвестицій в галузі.

Серед чинників можемо виділити недосконалість податкової системи, яка майже ні як не враховує специфіку соціально-економічних умов в яких працюють підприємства галузі. Рівень оподаткування не дає можливість підприємствам мобілізувати внутрішні резерви для здійснення інвестицій та стримує розвиток даної сфери. З точки зору законодавства, українська податкова система має ряд суттєвих недоліків: наявність законів, які регулюють податкові питання, але не відносяться до податкової сфери; наявність необґрунтованих податків та зборів, які не сприяють розвитку підприємництва; відсутність достатніх правових гарантій для учасників податкових відносин;

фіскальний характер діяльності податкової служби України, що приводить до зниження рентабельності і конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

Іншим чинником є дуже потужний тіньовий сектор економіки, а значить відсутність легальних приватних капіталів. Частка тіньового сектору економіки у ВВП, за даними експертних оцінок, коливається від 40 до 80 % ВВП [1, с. 44]. Хоча є і більш оптимістичні оцінки - 20 % (Держкомстат). Не дивлячись на умовність оцінок експертів, оскільки ними використовуються різні методи для підрахування обсягів тіньового сектору економіки України, цей показник залишається досить великим. Передумови поширення тінізації економічних відносин в Україні виникли ще за часів колишнього СРСР. У результаті зі здобуттям незалежності, Україна отримала у спадок вже сформований тіньовий сектор, кримінальна діяльність якого створювала спотворену галузеву та регіональну структуру економіки. Посиленню проявів тіньової економіки сприяє те, що в країні ще не сформовані інститути ринкової економіки, хоча вона вже і отримала цей статус, та відсутні механізми реалізації основних економічних законів. Тому необхідним є створення відповідних умов для нормального функціонування ринкового механізму в нашій державі. Це на нашу думку, можливо лише за умов оптимального поєднання державного управління і ринкового саморегулювання. Тобто, на перший план має вийти функція державного регулювання народного господарства насамперед економічними методами. У комплексі ці дії дозволять державним органам зорієнтувати фінансові, матеріальні та організаційні ресурси тіньової економіки в легальне русло.

Об'єктивно стримує процес залучення приватного капіталу до комунальної сфери висока енерговитратність виробництва.

До чинників, які стримують входження у галузь приватного капіталу, також можемо віднести високі бар'єри входу у сферу ЖКГ і виходу з нього. Мова йде на самперед йде про:

- обсяг стартового капіталу необхідний для входження у цю сферу;

- тривалий період окупності інвестицій;
- вплив на навколишнє середовище;
- дуже тривалий період амортизації основних засобів;
- специфічність матеріальних активів.

Суттєвими бар'єрами входження на ринок потенційних конкурентів є адміністративні бар'єри. Вони проявляються в обов'язковому ліцензуванні певних видів діяльності, державному регулюванні цін та тарифів чи рівня доходності. Це обумовлює появу чинника суб'єктивізму в прийнятті рішень про видачу ліцензій чи встановлення певної ціни. Істотними у даному випадку є і бар'єри виходу, оскільки пов'язані з високими витратами для суб'єктів господарювання здійснюючих діяльність на цих ринках, а також з низькою мобільністю ресурсів задіяних в виробничому процесі, вузькою їх спеціалізацією.

Ваговим чинником обмежуючим процес залучення приватного сектору до комунальної сфери є непрозорість процедур продажу підприємств, в умовах коли «правила гри» не є стабільними і постійно змінюються. Не прописані в законодавстві процедурні моменти, а саме відсутні чіткі вимоги (критерії), яким повинні відповідати приватні компанії для того, щоб мати можливість прийняти участь в таких торгах. В підсумку маємо відсутність конкурентного ринкового середовища приватних компаній. А це дуже важливо, оскільки від того на скільки вірним буде такий вибір залежатиме добробут не тільки регіону, або міста на території якого знаходиться об'єкт інфраструктури, а і життя кожної людини.

Дуже важливим чинником, з точки зору можливості залучення приватних компаній у комунальну сферу є сприймання тарифів споживачами і насамперед населенням. Оскільки саме населення є основним споживачем комунальних послуг. Зазвичай приватні інвестори побоюються, що обсяги несплати населення можуть стати досить суттєвими, а якщо інвестор закладе в величину тарифу цей ризик, в підсумку це може лише погіршити ситуацію зі платежами. З нашої точки, зору не дивлячись на підвищення тарифів з початку, ефекти, які

будуть досягнуті в підсумку представляються нам суттєвими.

Проблеми з окупністю коштів, які приватний інвестор вкладатиме в розвиток цієї сфери створює також нездатність місцевих бюджетів компенсувати різницю між тією величиною тарифу по якій місцева влада зобов'язує надавати послуги споживачам і економічно обґрунтованою його величиною.

До зазначених чинників можемо віднести наявність різного року ризиків для інвестора, який приймає рішення працювати у цій сфері, які можуть дуже суттєво вплинути на прибутковість діяльності підприємств. Це може бути ризик пов'язаний з перевищенням вартості будівництва або не дотримання його термінів, яке відобразиться на необхідному обсязі фінансування.

Невизначеність відносно технічного стану та вартості основних фондів, також, на наш погляд, стримує приток приватного капіталу в комунальну сферу. Ця невизначеність не дозволяє точно оцінити витрати, які необхідні для досягнення техніко-економічних показників передбачених договором з державою. Однією з причин такої невизначеності є те, що частина об'єктів комунальної інфраструктури скрита під землею, у підсумку ті витрати (трудові і матеріальні), які необхідні для їх оцінки дуже часто є надвисокими.

На активність та якість процесів залучення приватного капіталу суттєвий вплив учиняють інституціональні перетворення, що передбачає (як ми вже відмітили вище) створення ринкових інститутів на всіх рівнях економіки. Серед зовнішніх для підприємства інститутів найбільш суттєвими є судова система. Нажаль, сьогодні, судова система України використовується для вирішення політичних завдань. «...Институциональная составляющая должна быть направлена на создание политических механизмов, обеспечивающих эффективную макроэкономическую политику и тенденции экономического роста в долгосрочном периоде, реформирование налоговой, бюджетной и инвестиционной политики»[2, с. 56].

Стимує залучення приватних структур надмірна політизованість, а також значна корумпованість. Україна сьогодні характеризується не стабільною

політичною обстановкою, що перешкоджає створенню сприятливих умов для інвестиційної діяльності взагалі та в комунальній сфері зокрема. Не сформовані інституціональні умови, які повинні були створити підґрунтя для приходу у галузь приватного капіталу. Перетворення, які здійснюються у цьому напрямку, не мають ефективної реалізації. Наслідком цього є слабка нормативно-правова база, яка характеризується відсутністю механізмів контролю за діяльністю власників підприємств. Відсутні чіткі механізми виконання діючих законів. Крім того, існує протиріччя прийнятих законів, що дає можливість, з одного боку, для зловживання суб'єктами підприємництва деякими нормами, з іншого - для зловживання працівниками органів державної влади службовим становищем і порушень діючого законодавства.

Отже, можемо зробити висновок: існуючий стан економіки нашої держави робить дуже складним процес залучення приватного капіталу та стримує запровадження нових форм управління галуззю. Суттєву роль в розширенні партнерства приватного та суспільного секторів належить подальшому удосконаленню існуючої нормативно - законодавчої бази, крім того необхідно розробити та апробувати цілий ряд інших нормативних актів, які б стимулювали активну взаємодію держави та підприємництва в зазначеній сфері. Відбуватися цей процес повинен безумовно за рахунок, подолання чинників які сьогодні стримують прихід приватного капіталу, оскільки більшість проектів модернізації комунальної інфраструктури є потенційно вигідними. Створення умов для притоку приватних інвестицій сприятиме суттєвій зміні фінансового становища галузі. В підсумку повинна сформуватися цілісна концепція державно-приватного партнерства в ЖКГ.

Література.

1. Егорова Н.Е., Ерзикян Э. А., Шеин А.М., Митрофанова И. Н. Методические основы формирования экономических механизмов согласования интересов потребителей и производителей в сфере жилищно-коммунального хозяйства (на примере ценового механизма). // Актуальные проблемы экономики. – 2005. - № 2.- С. 41.
2. Чистилін Д. До питання теорії суспільного розвитку: аспект самоорганізації // Економіка України. – 2002. - №3. – с. 52-58.

ЗАЯВКА
на участь у науково-практичній конференції
за міжнародною участю
«Європейські орієнтири муніципального управління»

Клевцевич
Наталії
Анатоліївни

Одеський державний економічний університет

Службова адреса: місто Одеса вул. Преображенська 8

Телефон кафедри: (048) 723-32-56

Домашня адреса: місто Одеса, вул. Терешкової буд.30 кв.24. індекс 650074

Телефон: (048) 715-45-62

Тема доповіді: Чинники що перешкоджають залученню приватного сектору до комунального господарства України

Секція №3 Реформування та трансформація муніципального управління

Планую:
тільки друк матеріалів

Анотація.

Стаття присвячена розгляду чинників які роблять дуже складним процес залучення приватного капіталу та стримує запровадження нових форм управління комунальним господарством. Надано рекомендації щодо подальшого удосконалення існуючої законодавчої бази, а також інших нормативних актів, які б стимулювали активну взаємодію держави та підприємництва в зазначеній сфері.

The article is devoted to consideration of factors which make very difficult the process of bringing the private capital and restrain introduction of new forms of municipal economy management. Recommendations of improvement the existent legislative base and other normative acts which would stimulate active cooperation of the state and enterprise in the noted sphere are given.